

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1121/2015
Рж 270/2015
16.03.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и Лидије Ђукић, чланова већа, у правној ствари тужиоца Д.Р. из Ч., чији је пуномоћник С.К.Ј., адвокат из Ч., против тужене Републике Србије – Министарство правде и државне управе, Основно јавно тужилаштво у Чачку, коју заступа Републичко правобранилаштво, Одељење у Чачку, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против решења Апелационог суда у Крагујевцу Р1 29/15 од 28.04.2015. године и о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3379/13 од 09.07.2014. године у седници одржаној 16.03.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужиоца изјављена против решења Апелационог суда у Крагујевцу Р1 29/15 од 28.04.2015. године.

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3379/13 од 09.07.2014. године, у делу којим је одлучено о накнади нематеријалне штете и о накнади материјалне штете на име трошкова поступка пред Уставним судом.

ОДБИЈА СЕ као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против става трећег, тачка 2. пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3379/13 од 09.07.2014. године.

Делимично се ПРЕИНАЧУЈЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу у ставу трећем тачка 1. изреке, па се потврђује пресуда Основног суда у Чачку П1 105/12 од 27.06.2013. године у делу става првог изреке којим је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете због повреде права личности плати 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 27.06.2013. године па до исплате.

У осталом делу ревизија тужиоца се **ОДБИЈА** као неоснована.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку П1 106/12 од 27.06.2013. године, ставом првим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете, због претрпљених душевних болова због повреде части и угледа плати 700.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 27.06.2013. године па до коначне исплате, док је ставом другим изреке одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа исплати још 300.000,00 динара са припадајућом каматом, као неоснован. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у висини мање остварене плате у периоду од 01.01.2010. до 27.06.2011. године исплати појединачне месечне износе са законском каматом почев од задњег дана у наредном месецу за претходни месец па до коначне исплате, а ставом четвртим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2009. годину плати 47.353,90 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2010. године до исплате. Ставом петим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име мање исплаћене плате у периоду од 01.01.2010. до 20.03.2010. године и на име штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2009. годину плати доприносе Фонду пензијског и инвалидског осигурања и то по 10.867,05 динара на терет запосленог и на терет послодавца, а ставом шестим изреке обавезана је тужена да на основицу мање остварене зараде за период од 21.03.2010. до 26.07.2011. године Фонду ПИО плати доприносе и то по 189.347,07 динара на терет запосленог и на терет послодавца. Ставом седмим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због трошкова поступка пред Уставним судом на име састава жалбе Уставном суду од стране адвоката плати 50.000,00 динара са законском каматом почев од 14.01.2010. године па до исплате, док је ставом другим изреке одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе да му по истом основу плати још 12.500,00 динара са припадајућом каматом. Ставом деветим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 247.322,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3379/13 од 09.07.2014. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и првостепена пресуда потврђена у делу става трећег изреке којим је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у висини мање остварене плате за период од 01.01.2010. године до 20.03.2010. године исплати појединачне месечне износе ближе одређене овим ставом изреке, а све са законском каматом почев од дана доспећа до коначне исплате. Ставом другим изреке укинута је првостепена пресуда у делу става трећег изреке којим је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у висини мање остварене плате у периоду од 21.03.2010. до 26.07.2011. године исплати појединачне месечне износе са каматом ближе одређеном овим ставом изреке. Ставом трећим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и седмом изреке тако што је тачком 1. овог става одбијен, као неоснован, тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде угледа и части плати 700.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 27.06.2013. године па до коначне

исплате, а тачком 2. овог става одбијен је, као неоснован и тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде материјалне штете у виду трошкова поступка пред Уставним судом за састав жалбе Уставном суду сачињен од стране адвоката, плати 50.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 14.01.2010. године па до коначне исплате.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, применом члана 395. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу Р1 29/15 од 28.04.2015. године, ставом првим изреке дозвољена је посебна ревизија у делу става трећег тачка 2, док ставом другим изреке није дозвољена посебна ревизија тужиоца у делу става трећег тачка 1. изреке побијане другостепене пресуде.

Против наведеног решења другостепеног суда тужилац је изјавио жалбу из свих законом предвиђених разлога.

Одлучујући о дозвољености изјављене жалбе, Врховни касациони суд је имао у виду да се у конкретном случају ради о поступку започетом пре 01.02.2012. године, односно пре ступања на снагу новог Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11), па се, применом члана 506. став 1. у вези члана 508. тог Закона, овај поступак има спровести по одредбама Закона о парничном поступку објављеног у „Службеном гласнику РС“ број 125/04 и 111/09, који не предвиђа жалбу као правни лек који се може изјавити против решења другостепеног суда, што и жалбу тужиоца чини недозвољеном.

Наиме, жалба као правни лек може се изјавити против пресуде донете у првом степену (члан 355. ЗПП) и против решења првостепеног суда (члан 385.ЗПП). Против одлука другостепеног суда - правноснажне пресуде донесене у другом степену и решења другостепеног суда, странке могу изјавити ревизију (члан 394. и 412. став 5. ЗПП).

Како је против решења другостепеног суда изјављена жалба, то је на основу члана 411. у вези члана 373. ЗПП, одлучено као у ставу првом изреке.

Међутим, Врховни касациони суд није везан одлуком апелационог суда када тај суд не предлаже одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној, па имајући у виду различито одлучивање Апелационог суда у Крагујевцу и Апелационог суда у Београду о праву неизабраних судија и јавних тужилаца на накнаду нематеријалне штете због повреде права личности, као и о праву на накнаду трошкова поступка пред Уставним судом, на шта се указује и ревизијом и жалбом тужиоца, Врховни касациони суд налази да су, ради уједначавања судске праксе, испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца, као изузетно дозвољеној, изјављеној против правноснажне пресуде донесене у другом степену којом је одлучено и о овом делу тужбеног захтева.

На основу изнетог, одлучено је као у ставу другом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), па је нашао да је ревизија делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијску суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука у делу који се ревизијом побија, тужилац је до 31.12.2009. године обављао функцију заменика јавног тужиоца у Општинском јавном тужилаштву у Чачку, када му је функција престала с обзиром да одлуком Државног већа тужилаца о избору заменика јавних тужилаца, од 15.12.2009. године, није изабран на јавно тужилачку функцију за коју је конкурисао. Против наведене одлуке тужилац је Уставом суду изјавио уставну жалбу, а Државно веће тужилаца је 15.07.2010. године донело појединачну одлуку којом је утврђено да је тужиоцу, који није изабран за заменика јавног тужиоца у складу са Законом о јавним тужилаштвима, престала функција са 31.12.2009. године. Истом одлуком утврђено му је и право на накнаду плате у трајању од шест месеци, у висини плате коју је имао у тренутку престанка дужности. Међутим, у поступку преиспитивања одлуке првог састава Државног већа тужилаца од 15.12.2009. године, Државно веће тужилаца је 26.07.2011. године донело одлуку поводом приговора о избору заменика јавних тужилаца на трајно обављање функције, тако што је усвојило приговор неизабраног носиоца, променило одлуку Државног већа тужилаца од 15.12.2009. године и тужилац је изабран за заменика јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Чачку. На ову дужност тужилац није ступио у законском року, с обзиром да је 20.03.2010. године почео да се бави адвокатском професијом, коју и данас обавља.

Одлучујући о делу тужбеног захтева који се ревизијом побија, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев за накнаду материјалне штете у висини трошкова за састав уставне жалбе сачињене од стране адвоката у висини од 50.000,00 динара, али и да има право на накнаду нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због повреде части и угледа, која му је досуђена у висини од 700.000,00 динара.

Одлучујући о жалбама парничних странака, другостепени суд је изразио став да тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете, као ни на накнаду материјалне штете за састав уставне жалбе сачињене од стране адвоката, па је преиначио првостепену пресуду у делу којим је усвојен захтев тужиоца за накнаду наведених видова штете и тужбени захтев у том делу одбио.

Тужилац је против одлуке Државног већа тужилаца којом није изабран на функцију заменика јавног тужиоца изјавио уставну жалбу, која јесте била неопходна ради одлучивања о правилности побијане одлуке, с обзиром да се уставна жалба, сходно члану 6. став 3. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву, сматра приговором на одлуку Државног већа тужилаца.

Међутим, имајући у виду да је одредбом члана 6. Закона о Уставном суду, прописано да се у поступцима пред Уставним судом не плаћа такса, а да учесници у поступку пред судом сами сnose своје трошкове, то Врховни касациони суд налази да је правилно схватање другостепеног суда да тужилац нема право на накнаду ових трошкова ни пред Уставним судом, па исте не може основано потраживати ни у поступку за накнаду штете пред судом опште надлежности.

Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да је другостепени суд правилном применом материјалног права одбио тужбени захтев у овом делу, па је применом члана 405. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу трећем изреке.

Врховни касациони суд налази да су основани наводи ревизије да је другостепени суд погрешном применом материјалног права одлучио о праву тужиоца на накнаду нематеријалне штете.

Наиме, Врховни касациони суд налази да је правилан закључак другостепеног суда да је Државно веће тужилаца орган у чијој је надлежности оцена испуњености услова кандидата за избор на функцију јавних тужилаца и њихових заменика, да наведени орган приликом доношења својих одлука није изашао из оквира своје надлежности нити је имао за циљ повреду личних добара тужиоца, а да наведена одлука о неизбору тужиоца не садржи оцене које нису потребне за ту врсту одлуке, нити се њоме задире у приватни, лични и породични живот тужиоца, већ је овај орган своју одлуку донео у циљу спровођења поступка избора јавних тужилаца. Против ове одлуке (од 15.12.2009. године) тужилац је уложио правни лек – уставну жалбу, након чега је донета појединачна одлука (од 15.07.2010. године), којом је државно веће тужилаца поново ценило испуњеност услова за избор и закључило да тужилац ове услове не испуњава.

Међутим, одлучивање о избору јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца од стране Државног већа тужилаца, представља одлучивање о правима и обавезама јавних тужилаца, па Врховни касациони суд налази да доношење ове врсте одлуке од стране Државног већа тужилаца представља посебну врсту суда (што је у складу и са изјашњењем Европског суда за људска права, у тумачењу одредбе члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода), због чега се на овај поступак имају применити и правила о заштити права на правично суђење.

Прва одлука Државног већа тужилаца представља уопштену одлуку којом је одлучено о неизбору свих јавних тужилаца, међу којима је и овде тужилац, из чега произилази да сви незабрани кандидати нису испунили услове за избор прописане правилима Државног већа тужилаца. По изјављивању уставне жалбе, Државно веће тужилаца је донело појединачну одлуку којом је поново утврђено да тужилац не испуњава услове за избор заменика јавног тужиоца, али је у поступку преиспитивања одлуке првог састава Државног већа тужилаца, тај орган донео одлуку поводом приговора на одлуку о избору, тако што је приговор овде тужиоца усвојен и промењена претходна одлука од 15.12.2009. године, а тужилац

изабран на функцију заменика јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Чачку.

Из утврђења да је приговор тужиоца основан произилази да је претходном одлуком дошло до повреде његовог права на правично суђење. Право на правично суђење загарантовано је одредбом члана 32. Устава Републике Србије, као и чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Према Уставу Србије, право на правично суђење је сврстано у људска и мањинска права и слободе, која се применом члана 18. став 1. Устава непосредно примењују, што значи да право на правично суђење представља једно од права личности.

Иако тужилац тужбом није изричито тражио да се утврди да му је повређено право личности, већ то наводи у тужби и током поступка, Врховни касациони суд налази да тужилац има право на накнаду нематеријалне штете због повреде овог права, с обзиром да част и углед спадају у појам права личности, која поред части и угледа, као елемената права личности, спадају и сва друга права из члана 6. Европске конвенције о људским правима и основним слободама (право на живот, физички и психички интегритет, здравље, пијетет, достојанство, приватни живот, право на изношење мишљења, заштиту лика и личности, приватне податке и слично).

Поведа права на правично суђење у конкретном случају отклоњена је новом одлуком Државног већа тужилаца од 26.07.2011. године, али имајући у виду све околности конкретног случаја које су утврђене у поступку пред нижестепеним судовима, Врховни касациони суд налази да тужилац, у складу са одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, има право на накнаду штете која му је причињена због повреде права на правично суђење, као једног од права личности. Висину нематеријалне штете Врховни касациони суд је одредио у складу са критеријумима предвиђеним ставом 2. истог члана, па налази да досуђени износ од 100.000,00 динара представља адекватно обештећење тужиоцу у односу на учињену повреду права.

Преко досуђеног износа, Врховни касациони суд налази да је захтев тужиоца за накнаду овог вида нематеријалне штете неоснован, с обзиром да у образложеној појединачној одлуци о неизбору тужиоца на функцију заменика јавног тужиоца, као ни у иступима представника Државног већа тужилаца, није било омаловажавања или непоштовања личности тужиоца, било ког вида клевете или навода који задиру у његов приватни, лични или породични живот, што значи да наведена одлука није донета у циљу повреде наведених личних добара тужиоца нити наносења било ког вида штете, а што и досуђивање у већем износу чини неоснованим. Ово из разлога што Врховни касациони суд налази да ће се досуђивањем накнаде као у изреци ове пресуде успоставити психичка равнотежа која је постојала код тужиоца пре учињене повреде права, а досуђивање у већем износу не би одговарало циљу коме ова накнада служи.

На основу изнетог, применом члана 407. став 1. и 405. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу четвртом и петом изреке.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**